

# *Olvasás részletes standardok*



*Józsa Krisztián*

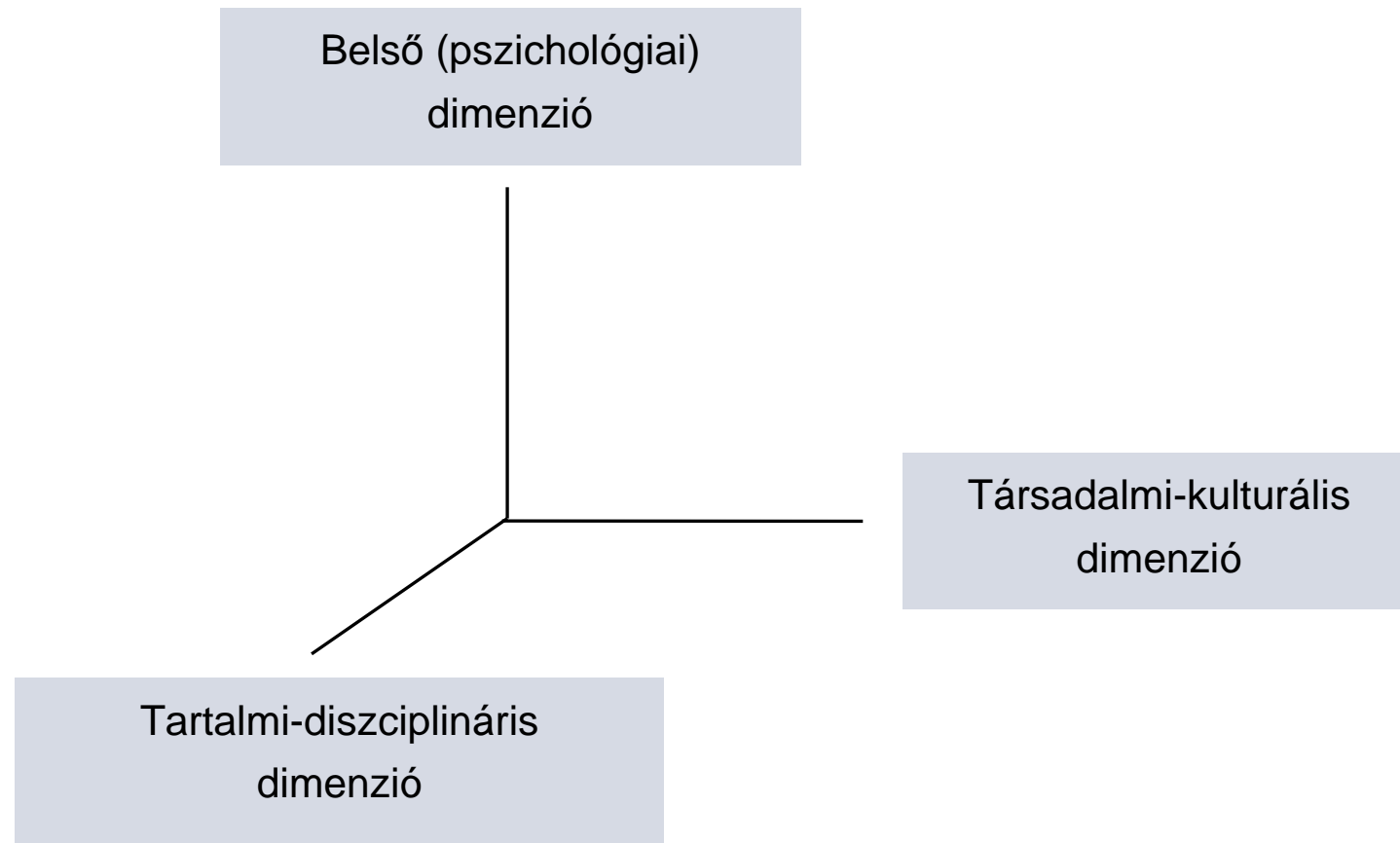
# *Olvasás framework*

- Szerkesztők:  
Csapó Benő és Csépe Valéria
- Dimenziók
  - Pszichológiai:  
Leo Blomert és Csépe Valéria
  - Kulturális:  
Wolfgang Schnotz és Molnár Edit Katalin
  - Diszciplináris:  
Józsa Krisztián és Steklács János





## *A tanulás céljainak dimenziói (Csapó, 2008)*



## *A tanulás diszciplináris-tartalmi dimenziója*

- A tanulás célja: **a tudományos eredmények elsajátítása**
- A tanulás eredménye: **szakértői tudás**
- A diszciplináris szemléletű tanítás hagyományai hazánkban



## *A tanulás pszichológiai dimenziója*

- A tanulás célja: **az értelmi képességek fejlesztése**
- A tanulás eredménye: **képesség jellegű tudás**
- A tanulásra és az értelmi képességek fejlődésére vonatkozó kutatási eredmények gyors növekedése (kognitív pszichológia, kognitív idegtudomány)
- A gondolkodási képességek fejlesztésének lehetőségei, nehézségei



## *A tanulás társadalmi-kulturális dimenziója*

- A tanulás célja: **a társadalmi és személyes igények kielégítése**, az „életre való felkészítés”
- A tanulás eredménye: **műveltség**
- A modern *társadalom* tudás-igénye: az OECD PISA felmérések koncepciója
- A megértés és a tudástranszfer elősegítése, sokféle kontextus megismertetése
- **Tanulási képességek, tanulási motiváció fejlesztése**



# *Részletes standardok*

- Az 1-6. évfolyamot egységesen kezeli.
- Készségek fejlődési folyamatára épül.
- Három dimenzió: tantárgyi, pszichológiai, kulturális.
- Kétévenkénti szakaszok (1-2., 3-4., 5-6.)
- SNI
- Mintafeladatok, illusztrációk.



# ***Olvasás standardok kidolgozói***

<b>Név</b>	<b>Munkahely</b>
<b>Adamikné Jászó Anna</b>	<b>ELTE BTK</b>
<b>Dózsa Monika</b>	<b>Herman Ottó Általános Iskola, Tatabánya</b>
<b>Hódi Ágnes</b>	<b>SZTE BTK, Szeged</b>
<b>Józsa Krisztián</b>	<b>SZTE BTK, Szeged</b>
<b>Kisné Bor Emília</b>	<b>József Attila Általános Iskola, Orosháza</b>
<b>Molnár Edit Katalin</b>	<b>SZTE BTK, Szeged</b>
<b>Papp Gabriella</b>	<b>ELTE BGGYK, Budapest</b>
<b>Steklács János</b>	<b>Kecskeméti Főiskola</b>
<b>Szenczi Beáta</b>	<b>SZTE BTK, Szeged</b>
<b>Tóth Dénes</b>	<b>MTA, Pszichológiai Kutatóintézet</b>
<b>Valuska Lajos</b>	<b>Kner Imre Gimnázium, Gyomaendrőd</b>

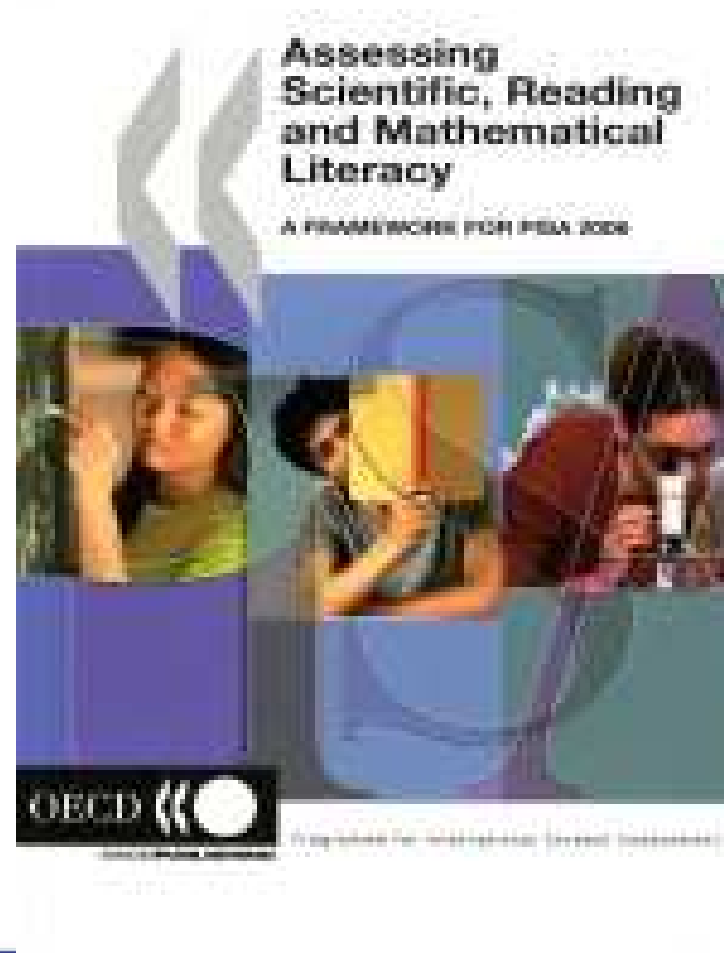


# Nincs a célkitűzésünknek megfeleltethető nemzetközi standard



# *Nemzetközi mérések*

- IEA  
International Association for the  
Evaluation of Educational Achievement
- PISA (2000, 2003, 2006)  
Programme for International Students  
Assessment
- PIRLS (2001, 2006)  
Progress in International Reading  
Literacy Study



# ***A PISA tartalmi kerete – SZÖVEGÉRTÉS***

- A szöveg formája

**Folyamatos, nem folyamatos**

- A szövegértési művelet típusa

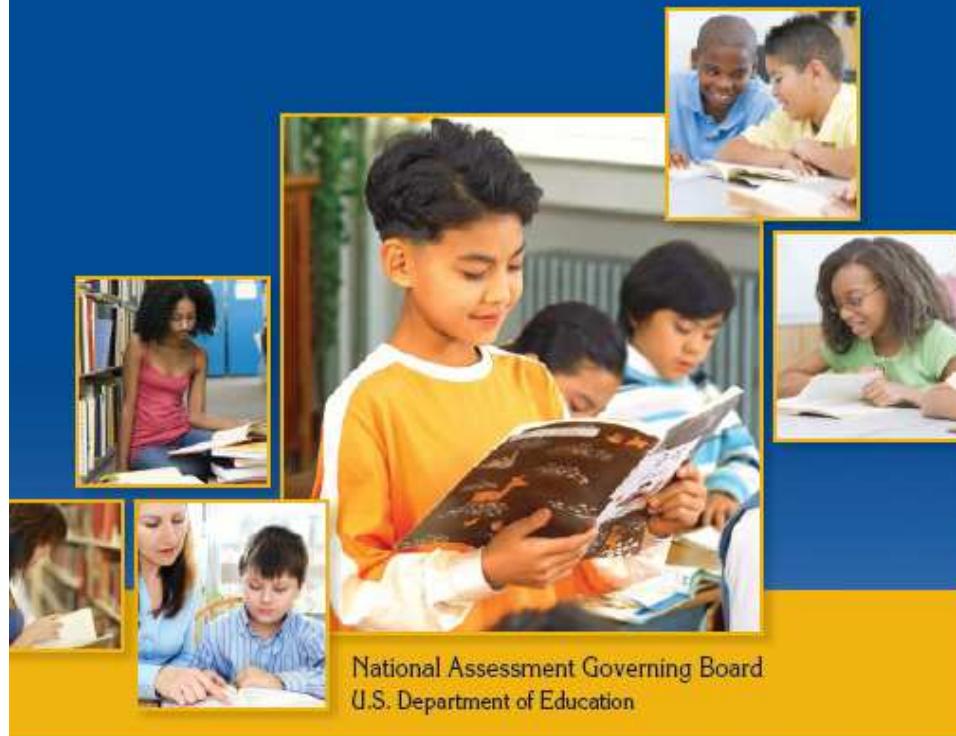
**Információ-visszakeresés, értelmezés,  
reflektálás**

- A szöveg célja, a feladat kontextusa

**Személyes, közösségi, munka és tanulás**



# Reading Framework for the 2009 National Assessment of Educational Progress



National Assessment Governing Board  
U.S. Department of Education

# *Standards for English Language Arts*

- IRA



# *Wisconsin Assessment Framework for Reading*

- 3-8. és 10. évf.
- állami mérés 2005. óta novemberenként
- Kritériumorientált tesztek
- 5 elsajátítási szint



# *Illinois Assessment Frameworks*

- 3-8 évfolyam, évenkénti bontásban
- szókincs
- szövegértés
- irodalmi műveltség





# *Olvasás framework néhány jellemzője*

- magyar nyelv sajátosságai
- magyar kultúra sajátosságai
- norma- és kritériumorientált értékelés



# Az olvasásképeség szerveződése (Nagy, 2006)

## SZÖVEGFELDOLGOZÓ, -ÉRTELMEZŐ KÉSZSÉG

– motivátorok, szövegsémák –

## SZÖVEGOLVASÓ, -ÉRTŐ KÉSZSÉG

– motivátorok, szövegsémák –

## OLVASÁSKÉSZSÉG (olvasástechnika)

### OLVASÁSTECHNIKAI KÉSZSÉGEK:

#### Beszédhanghalló k.

beszédhang-felismerő k.  
beszédhang-kiemelő k.

#### Betűolvasó k.

betűfelismerő k.  
betűkapcsoló k.

#### Szóolvasó k.

betűző szóolvasó k.  
rutinszerű szóolvasó k.

#### Mondatolvasó k.

betűző mondatolvasó k.  
rutinszerű mondatolvasó k.  
sémakövető mondatolvasó k.

**SEGÍTŐK:** hangoztató és szótagoló készség

**RUTINOK:** beszédhang-felismerő, -kiemelő, hangszó-felismerő, betűfelismerő, betűkapcsoló, betűszó-felismerő

**ISMERETEK:** gondolatok, gondolathálók (fogalmak), fogalomhálók (szövegek)

- Olvasáskészség
- Olvasásképeség



# *A rendszer felépítése*

- Item: a legkisebb építőkö, 0-1 értékelés
- Feladat: kb. 5 itemből áll
- Klaszter: 15 itemből áll (kb. 3 feladat), A/4 oldal méretű (sablonok)
- Teszt: 3 klaszterből áll (45 item), 45 perc alatt megoldható
- **Cél: 200 klaszter (600 feladat, 3000 item) bemérése májusban**

# *Minták, részminták*

- Minden évfolyamra készülnek tesztek (célévfolyam)
- Nem készülnek külön tesztek az SNI tanulókra
- A célévfolyam alatti és feletti évfolyamon is bemérésre kerülnek a tesztek



# *Olvasáskészség*

- Hang
- Betű (hang-betű megfeltés; szó eleje, szó belseje, szó vége)
- Szótag
- Szó (szó, toldalékos szó, összetett szó)
- Mondat (egyszerű, összetett)



## BESZÉDHANGHALLÁS

(rövid változat)

A mérés egyéni vizsgálattal, elkülönített helyen történik. Úgy helyezkedjünk el, hogy a gyermek ne láthassa a szánkat.

1) Mutassuk! Ez egy *pont*, ez a fiú *csomagot bont*.

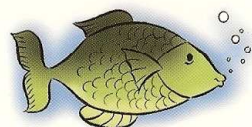


Most a kettő közül csak az egyiket fogom mondani. Mutass rá arra, amelyiket mondom!

PONT / BONT



2) Mutassuk! Itt úszik egy *hal*, itt meg a fiú nem jól *ball*.



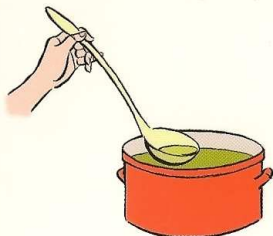
Most a kettő közül csak az egyiket fogom mondani. Mutass rá arra, amelyiket mondom!

HAL / HALL



A szópárok közül véletlenszerűen hol az elsőt, hol a másodikat mondjuk ki!

3) Mutassuk! Itt valaki levest *mer*, itt meg valaki *mér*.

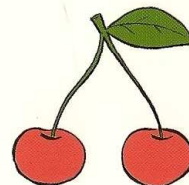


Most a kettő közül csak az egyiket fogom mondani. Mutass rá arra, amelyiket mondom!

MER / MÉR

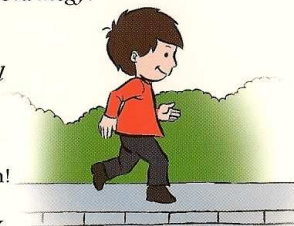


4) Mutassuk! Itt a piros *meggy*, ez a fiú meg valahová *megy*.



Most a kettő közül csak az egyiket fogom mondani. Mutass rá arra, amelyiket mondom!

MEGGY / MEGY



A szópárok közül véletlenszerűen hol az elsőt, hol a másodikat mondjuk ki!

5) Mutassuk! Ez egy hegyes *olló*, ez a madár pedig a *holló*.



Most a kettő közül csak az egyiket fogom mondani. Mutass rá arra, amelyiket mondom!

OLLÓ / HOLLÓ



6) Mutassuk! Ez a *domb*, ez meg a *dob*.



Most a kettő közül csak az egyiket fogom mondani. Mutass rá arra, amelyiket mondom!

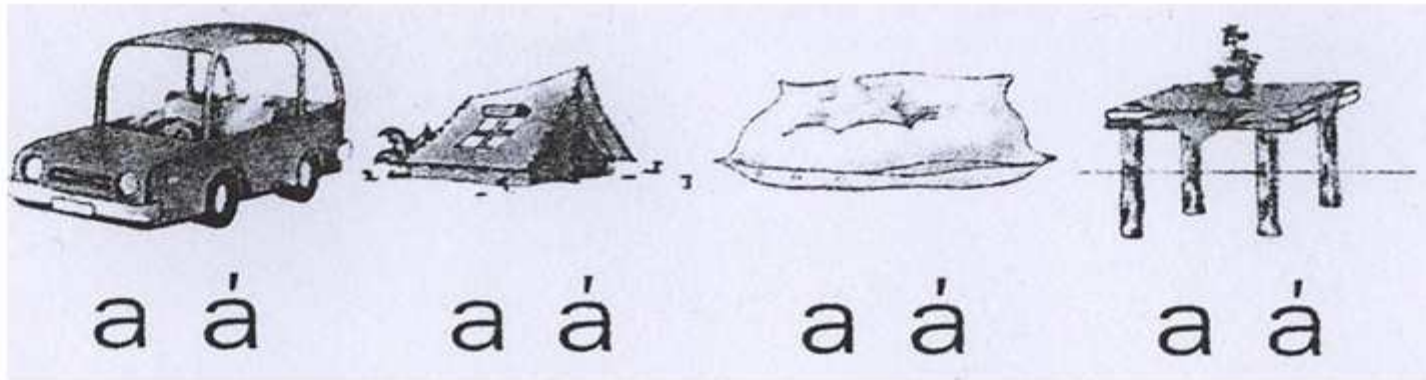
DOMB / DOB



A szópárok közül véletlenszerűen hol az elsőt, hol a másodikat mondjuk ki!

# Betűolvasás, betű-hang megfeleltetés





Karikázd be melyik hangot hallod benne!





# Betűolvasás

4. Karikázd be melyik mássalhangzót halod a szóban!

			
<u>k</u> g	<u>k</u> g	<u>k</u> g	<u>k</u> g

a	
b	
c	
d	

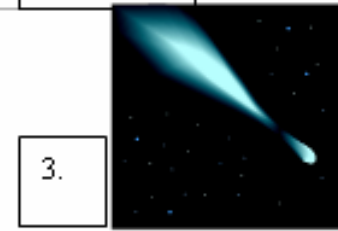
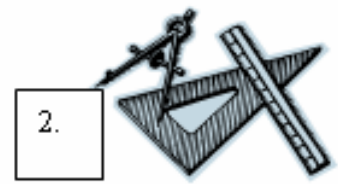
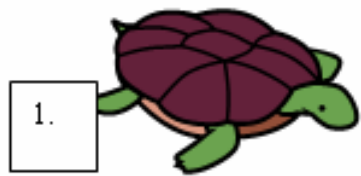


# Szótagolvasás

2. Rakj össze a szótagokból a szavakat! Az összetartozó szótagokat színezd egyformára! Segítenek a képek, számukat is színezd a szóval megegyezően!










a
b
c
d

tek- <u>      </u>		-ba <u>      </u>		vo- <u>      </u>		üs- <u>      </u>
-nal- <u>      </u>		-bé- <u>      </u>		-kös <u>      </u>		li- <u>      </u>
-ka <u>      </u>		-tő- <u>      </u>		-nős- <u>      </u>		-zó <u>      </u>



KÉPES SZÓOLVASÁS

Amelyik szó jelentése illik a képre, annak sorszámát karikázd be, amelyik nem, annak sorszámát húzd át!

<p><b>PÉLDÁK:</b> Lehet, hogy mind a négy számot át kell húzni. Lehet, hogy mindet be kell karikázni. Az is lehet, hogy egyet vagy néhányat kell bekarikázni, és a többit át kell húzni.</p>	<p>1. összeállít 2. mondani 3. kötelesség 4. legtöbbet</p> 	<p>5. repülő 6. lebeg 7. repül 8. bogár</p> 	<p>9. szakáll 10. sereg 11. falu 12. áll</p> 	<p>13. ülésen 14. megtanít 15. nyitva 16. muzsikál</p> 
<p>1. légy 2. három 3. öt</p> 	<p>4. nővér 5. kavics 6. műhely</p> 	<p>7. gyertya 8. térkép 9. ég</p> 	<p>10. kolbász 11. osztály 12. szél</p> 	<p>13. lobog 14. zászló 15. táj</p> 

## ELEMI OLVASÁSKÉSZSÉG

(Nagy, 2004)

### ☐ SZINONIMAOLVASÁS

Hasonlítsd össze a kisbetűs és a NAGYBETŰS szavakat! Amelyik kisbetűs szónak van hasonló jelentésű NAGYBETŰS megfelelője, annak sorszámát <b>karikázd be</b> , amelyeknek nincs, annak sorszámát <b>húzd át!</b>				
PÉLDÁK:	① barát	③ locsog	<del>5.</del> benzin	<del>7.</del> jelzőlámpa
	HAVER	<del>4.</del> aláírás FECSEG ERŐS	⑥ felcserél ZÚZMARA HELYETTESÍT	<del>8.</del> kevély LOMPOS ÖSSZEKÖT

1. szék  TÉGLA	2. csatorna  ERESZ	3. másnap  KOLLÉGA	4. öröm  JÓKEDV
5 réműlet 6. gyűlik HÚZ FÉLELEM	7. bánya 8. kívánság BŰN IGÉNY	9. kihúz 10. felemelkedik TÉNY KÉPVISEL	11. szorul 12. távozik AKAD KIMEGY
13. bízik 14. vezér FEJEDELEM HISZ	15. közönyös 16. fiatalság DEMOKRATA SORS	17. csalódik 18. elakad SIKER MEGÍGÉR	19. táplál 20. belefér ETET TELJESÍT

Karikázd be azt a szót, amelyiket lerajzolták! Kösd a megfelelő képhez!

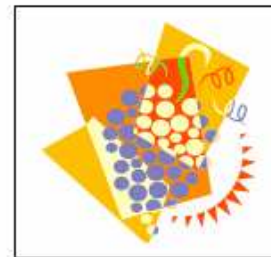
virágzó

borbély

ház

citrom

csapat



szőlő

csap

csónak

étel

folyó

a	
b	
c	
d	
e	



# Mondatolvasás

5. → A fiú bújócskázik. ¶  
 6. → Peti a kezében zászlót tart. ¶  
 7. → A bokor szép zöld. ¶  
 8. → Csendben figyel. ¶  
 □



9. → A csapból csöpög a víz. ¶  
 10. → A kincs a ládában van. ¶  
 11. → A kutya ugat. ¶  
 12. → A távolban egy vonat megy. □



13. → Róza sír. ¶  
 14. → Három szál sárga róza van itt. ¶  
 15. → A csokorban piros virág van. ¶  
 16. → Esik az eső. □



# Mondatolvasás

a  
b  
c

Keress a mondathoz kapcsolható képet! Számokkal dolgozz!

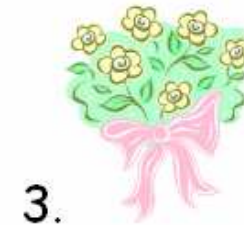
\_\_\_\_\_ Az égbolton éjszaka világítanak a bolygók és a csillagok.

\_\_\_\_\_ Édesapa felássa a virágágyást a tulipánoknak.

\_\_\_\_\_ A virágüzletben rengeteg csokor hívogatja az érdeklődő vásárlókat.


\_\_\_\_\_ Ősszel nagyon sok a teendő a kertekben.

\_\_\_\_\_ A tolltartómban sok szép hegyes ceruza sorakozik.



7. klaszter


1. Karikázd be melyik hangot hallod benne!



a á a á a á a á


2. Rakj össze a szótagokból a szavakat! Az összetartozó szótagokat színezd egyformára! Segítenek a képek, számukat is színezd a szóval megegyezően!

vi-	-kagv-	-va	-fon-
-lő	-lás	te-	pá-
-le-	-sza	-tor-	ka-



3. Karikázd be azt a szót, amelyiket lerajzolták! Kösd a megfelelő képhez!

virágzó      borbély      ház      citrom      csapat



szőlő      csap      csónak      étel      folyó


4. Keresd a mondathoz kapcsolható képet! Számokkal dolgozz!

- \_\_\_ Az égbolton éjszaka világítanak a bolygók és a csillagok.
- \_\_\_ Édesapa felásza a virágágyást a tulipánoknak.
- \_\_\_ A virágüzletben rengeteg csokor hívogatja az érdeklődő vásárlókat.
- \_\_\_ Ősszel nagyon sok a teendő a kertekben.
- \_\_\_ A tolltartóban sok szép hegyes ceruza sorakozik.



8. klaszter


1. Karikázd be melyik mássalhangzót hallod a szóban!



k g      k g      k g      k g

2. Rakj össze a szótagokból a szavakat! Az összetartozó szótagokat színezd egyformára! Segítenek a képek, számukat is színezd a szóval megegyezően!

tek	-ba	vo-	üs-
-nal	-bé-	-kös	li-
-ka	-tő-	-nős	-zó



3. Karikázd be azt a szót, amelyiket lerajzolták! Kösd a megfelelő képhez!

tél      lépcső      pad      malom      csörög



leveles      vállfa      öregasszony      alma      portás

4. Keresd a mondathoz kapcsolható képet! Számokkal dolgozz!

- \_\_\_ Jancsika ásóval ügyeskedik a kertben.
- \_\_\_ Pali bácsi fűnyíróval vágja le a nagyra nőtt fűvet.
- \_\_\_ Pannika virágokat öntöz a kertben.
- \_\_\_ Mihály a kiskukta palacsintát süt.
- \_\_\_ Enikő a gyöngyvirágot egy nagy csokorba kötötte.






# *Olvasásképesség (szövegértés)*

- Szövegtípus
- Műveletek



Feladatok	Folyamatos	Nem folyamatos
Élménykínáló	pl. szépirodalom, elbeszélés, mese, riport, vers	pl. képvers, képregény
 Információkínáló	pl. leírás, ismertető, tudományos ismerett.	pl. lista, ábra, diagram, térkép, menetrend, plakát, felhívás, recept, termékismertető

# *Formai szempontok*

- Betűméret:
  - 1-2. o. 14pt
  - 3-5. o. 12pt
- Betűtípus: Times New Roman
- 1-2. o. (esetleg 3-4. o. is) dupla sorköz
- Grafikus „segítők”: utasítás vastag betűs, aláhúzott, áthúzott, bekarikázott, stb.



# Folyamatos szövegek terjedelme

Évf.	<i>Folyamatos szöveg</i>			
	<i>Terjedelm</i>		<i>Betű, karakter</i>	
	<i>sor</i>	<i>szótag</i>	<i>típusa</i>	<i>mérete</i>
1.	6 v.8	120-160	Times New Roman	14
2.	9 v.10	180-240	Times New Roman	14
3.	10 v.14	260-300	Times New Roman	12
4.	12 v.16	340-380	Times New Roman	12
5.	14 v.16	400-450	Times New Roman	12
6.	15 v.16	400-450	Times New Roman	12

# ***Szövegértés, gondolkodási műveletek (PIRLS 2006 alapján)***

- Konkrét, explicit információk felismerése és visszakeresése (kb. 20%)
- Egyenes következtetések levonása (kb. 30%)
- Adatok és gondolatok értelmezése, összefoglalása (30%)
- A szöveg nyelvi, tartalmi és szerkesztésbeli elemeinek mérlegelése, értékelése (20%)

# 1. Konkrét, explicit információk felismerése és visszakeresése

- az olvasás céljához kapcsolódó elemek azonosítása;
- konkrét gondolatok kikeresése;
- szavak, szókapcsolatok jelentésének kikeresése;
- egy történet körülményeinek azonosítása (pl.: idő, helyszín);
- a tételmondat vagy központi gondolat megtalálása (ha explicit módon jelenik

## 2. *Egyenes következtetések levonása:*

- ok-okozati összefüggés felismerése;
- a központi gondolat megállapítása a felsorolt érvek alapján;
- annak megállapítása, hogy egy adott névmás mire vagy kire vonatkozik;
- a szövegben rejlő általánosítások azonosítása;
- két szereplő viszonyának a megállapítása.

### 3. Adatok és gondolatok értelmezése, összefoglalása:

- a szöveg átfogó üzenetének vagy témájának megállapítása;
- annak végiggondolása, hogy a szereplők cselekedeteinek milyen alternatívái lehetnek;
- a szöveg hangulatának vagy hangnemének megállapítása;
- az olvasottak hétköznapi alkalmazhatóságának felismerése.



## 4. A szöveg nyelvi, tartalmi és szerkesztésbeli elemeinek mérlegelése, értékelése

- egy esemény valószínűségének felmérése;
- a szerző által meglepőnek szánt befejezés értékelése/értelmezése;
- az információk értékelése a teljesség vagy az átláthatóság szempontjából;
- a szerző témával kapcsolatos nézőpontjának megállapítása.



## FÜSTIFECSKE

Valamikor sziklás tájakon élt, ma inkább az épületek falára építi tál alakú sárfészekét.

A nőtény rakta öt tojásból tizenöt nap múlva kelnek ki a fiókák. A fecskepár rovarokkal bőségesen jóllakatta őket.

Ősszel a füstifecskek hatalmas csapatokba gyűlnek, és vándorútra kelnek; átköltöznek Afrikába.



1. Döntsd el, melyik állítás igaz I, melyik hamis H!

- \_\_\_ Régen sík vidéken élt. (a)  
 \_\_\_ Fészke tál alakú, a ház falán található.(b)  
 \_\_\_ Huszonöt nap alatt kelnek ki a fiókái.(c)  
 \_\_\_ Madár.(d)  
 \_\_\_ Rovarokkal táplálja kicsinyeit.(e)  
 \_\_\_ Egyedül él.(f)

a
b
c
d
e
f

2. Írd le!

Mikor költöznek el a fecskék?(a)


Hová költöznek át?(b)


Mi elöl költöznek el?(c)


Ki rakja a tojásokat?(d)


a
b
c
d

3. Keresd a párját! Kösd össze!

- |                  |         |
|------------------|---------|
| a) vándor        | lakatja |
| b) <u>fecske</u> | fecske  |
| c) sár           | rovar   |
| d) füstí         | pár     |
| e) jól           | út      |
|                  | táj     |

a
b
c
d
e

## NÁDIRIGÓ

Nádasok lakója, nevét is erről kapta.

A telet Afrikában tölti, tavasszal tér vissza hozzánk, s e nagy eseményt – hogy hazaérkezett – harsány ének szóval adja a világ tudtára.

Fészket nádlevélből készíti. Kicsinyeiről melyeknek száma 4-5, a madárpár közösen gondoskodik.

Rovarokkal, pókokkal, békák ebihalaival és bogyókkal táplálják a fiókáikat.



1. Döntsd el, melyik állítás igaz I, melyik hamis H!

- \_\_\_ Madár, nádasok lakója.(a)  
 \_\_\_ Tavasszal kel ki a 4-5 fióka.(b)  
 \_\_\_ Harsányan adja a világ tudtára, hazatértét.(c)  
 \_\_\_ A tojó gondoskodik a kicsinyekről.(d)  
 \_\_\_ A télidőt hazánktól távol tölti.(e)  
 \_\_\_ Amerikában telet.(f)

a
b
c
d
e
f

2. Válaszd ki, mi kerülhet a nádirigó étlapjára! Betűjellel dolgozz!

Nádirigó étlapja:

\_\_\_\_\_

- a) rovar   b) bogyó   c) béka   d) pók   e) sás   f) ebihal   g) hal

a
b
c
d
e
f
g

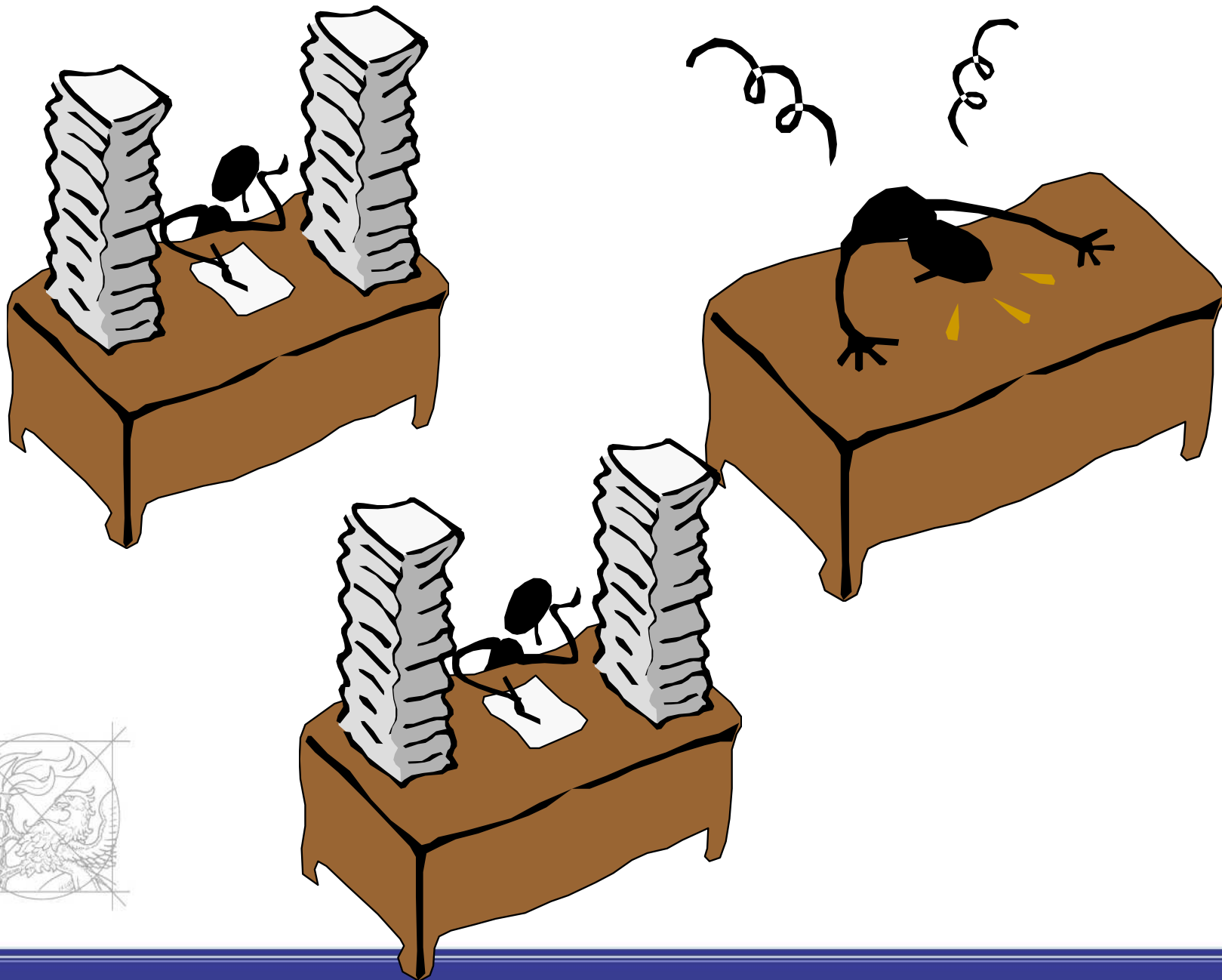
3. Egészítsd ki a mondatot! (a-b)

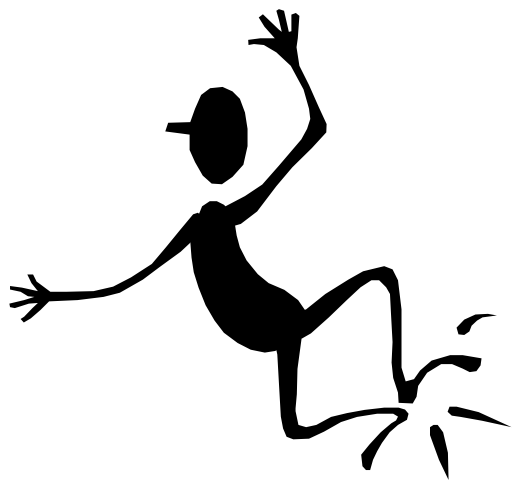
Fészket \_\_\_\_\_ készíti. lakhelyéről kapta a madár a nevét:


a
b

**Cél:**  
**200 klaszter**  
**(600 feladat, 3000 item) elkészítése**  
**és bemérése májusban**







***Köszönöm a  
figyelmet!***